

[Arbejdsministeren]

Det fører mig frem til et ræsonnement vedrørende det, mange har sagt, nemlig at hvis ikke det ligefrem står ord til andet i EF-direktivet, så kan det danske folketing ikke tage positiv stilling til det. Jeg tror, det var hr. Lawaetz og hr. Honoré, der gjorde det synspunkt gældende. Det er jeg uenig i. Det vil ofte være sådan på europæisk plan, når man forhandler nogle ting igennem, som det vil være på nordisk plan, som det vil være på internationalt plan, at det, man kan opnå enighed om, det er et minimum, som kan gennemføres i alle landene. Men det må selvfølgelig være op til de enkelte lande at finde ud af, hvad de derudover synes det er fornuftigt at gennemføre i deres eget land, alt efter den politiske konstellation.

Jeg synes altså ikke, at det er særlig klogt på forhånd at sige, når det drejer sig om følgelovgivning i forhold til EF, at så sætter vi fotokopieringsmaskinen i gang med at lave en direkte fotokopi af EF-reglerne. Jeg tror, at den praksis, vi har udviklet i Danmark, hvor vi inddrager arbejdsmarkedets parter, inddrager forskellige styrelser og ministerier og oversætter direktivet til et lovforslag, der direkte er anvendeligt og passer ind i dansk tankegang og i et dansk system, er den bedste fremgangsmåde.

Jeg vil i øvrigt til de mange ordførere, som ytrede interesse for at få opklaret komplicerede problemer under udvalgsarbejdet, sige, at ministeriet selvfølgelig vil stå til rådighed og besvare alle spørgsmål, og vi medvirker gerne til et grundigt udvalgsarbejde omkring denne sag.

Så vil jeg til hr. Lawaetz sige, at jeg forstod, at fremskridtspartiet vil bekæmpe selv små fremskridt, og det er jo en interessant oplysning at få frem. Derudover noterede jeg mig, at samtlige andre ordførere var enten helt positive eller positivt afventende i forhold til forslaget, og det vil jeg gerne sige tak for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmiljø. (Stoffer og materialer, arbejdsmiljørådet, bidrag til arbejdsmiljøfondet, tavshedspligt).

(Lovforslag nr. L 152. Fremsat 1/2 79).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Inge Fischer Møller (S):

Da vi behandlede arbejdsmiljøloven herinde for nogle år siden, sagde jeg, at det var en glædelig dag. Det kan man i og for sig også godt sige at det er i dag, for det lovforslag, vi nu behandler, har vi ventet på siden 1975. Det hidrører fra dengang, vi gjorde arbejdsmiljøloven færdig. Nu udfører vi så det videre arbejde, der dengang blev gjort opmærksom på at vi skulle udføre vedrørende kemiske stoffer.

Det har resulteret i, at vi nu først og fremmest skal se at udbygge mulighederne for sikring mod sundhedsskader fra stoffer og materialer i arbejdsmiljøet. Det er nødvendigt. Vi ved også mere i dag. Derfor vil arbejdet være lettere for os.

Det er efter lovforslaget meningen, at den, der fremstiller og importerer stoffer og materialer, skal have ansvaret for, at der foretages undersøgelser eller fremskaffes dokumentation for stoffernes egenskaber og virkninger. Jeg går ud fra, at det tager sigte på såvel langtidspåvirkninger som eventuelle kombinationsvirkninger. I denne forbindelse vil jeg gerne fremhæve, at jeg mener, det er vigtigt, at anmeldelse af stoffer foregår inden udviklingen af dem og ikke på et senere tidspunkt, for kommer man for sent ind, står der store økonomiske interesser på spil for fremstillere og leverandører, og den situation skulle vi helst undgå.

At der skal oprettes et register med alle oplysninger, så man ad denne vej bl.a. i arbejdsministeriet kan få adgang til øget viden

[Inge Fischer Møller]

om stoffer og deres virkninger på beskæftigedes sikkerhed og sundhed, vil jeg ikke uddybe nærmere. Men det er vigtigt, at vi udnytter den viden, der vil være i registeret, så vi kan forebygge så tidligt som muligt.

Lovforslagets § 49 a omhandler anmeldelse og registrering, altså de oplysninger, der skal gives til myndighederne. I denne paragrafs stk. 3 står der, at man kan fastsætte, at nye stoffer og materialer tidligst må tages i brug en måned efter, at anmeldelsen til registeret er sket.

I stk. 3 er det også nævnt, at der kan foretages en forlængelse af fristen. Personlig mener jeg, at 1 måned er for lidt, og vil derfor under udvalgsarbejdet se nærmere på, om man ikke burde fjerne 1 måneds reglen.

§ 49 b omhandler vejledning til brugerne, og det er en udmærket bestemmelse. Jeg er også helt enig i bemærkningerne til bestemmelsen, men har et ønske i relation til de nævnte bemærkninger, hvor der står, at der skal være forståelige brugsanvisninger. Her vil jeg gerne have tilføjet, at brugsanvisningerne skal være på dansk. Det har længe været et ønske fra danske arbejdspladser.

§ 49 c omhandler stoffer og materialer, der kan være farlige for eller forringe sikkerhed og sundhed. Et stof, som er farligt, må ikke anvendes, hvis det kan erstattes af et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale. Det er arbejdsgivernes pligt at vælge det stof, der er mindst farligt.

I fremsættelsestalen er det nævnt, at der søges hjemmel til at indføre krav om forhåndsgodkendelse af visse stoffer og materialer. Det synes jeg også er godt. Det burde i virkeligheden være tilfældet på alle områder, hvis det var muligt. Det burde ikke være muligt at indføre et kemisk middel i industrien, før man var helt sikker på, at man ikke påførte lønmodtagere eller andre, der skal arbejde med stoffet, skadelige påvirkninger.

Der er nogle tekniske bestemmelser vedrørende sammensætning af arbejdsmiljørådet og bidrag til arbejdsmiljøfonden, men det vil jeg ikke nævne her.

Det sidste, jeg vil nævne, er reglerne om den udvidede tavshedspligt. Jeg vil godt erkende, at jeg på forhånd er lidt betænkelig, også selv om jeg godt kan forstå de motiver, der ligger bag. Jeg er bange for, at en udvidelse af tavshedspligten kan komme til at virke hæmmende på den offentlige debat om

arbejdsmiljøet, for når vi er ærlige og vurderer den lovgivning, vi har i dag, så må vi erkende, at en af årsagerne til, at vi er blevet klar over, at situationen har været så dårlig mange steder, er, at mange har været aktive og gjort os opmærksomme på det.

Der er fyldige bemærkninger til lovforslaget, men jeg synes ikke, det giver mig sikkerhed for ikke at have en vis usikkerhed. Jeg vil stille nogle spørgsmål i udvalget, medmindre arbejdsministeren kan berolige mig her.

Der er også et par andre småting, jeg gerne vil have nærmere belyst, men stort set synes jeg, det er et godt forslag, og jeg skal på mit partis vegne tilsige en meget aktiv og positiv medvirken i det kommende udvalgsarbejde.

Lawaetz (FP):

Hensigten med dette vældige lovforslag er naturligvis reel ud fra det synspunkt, at man må gøre meget for at beskytte menneskenes sundhed i deres daglige arbejde og færd. Spørgsmålet er så, om den hidtidige lovgivning på disse felter ikke er tilstrækkelig. Må jeg blot fra miljølovgivning og arbejdsmiljølovgivning nævne arbejdsmiljørådet, bedrifts-sundhedstjenesten, arbejdstilsynet, branchesikkerhedsrådene og sikkerhedsrepræsentanterne i virksomhederne. Når man rømser alle disse instanser op, siger man til sig selv: er det virkelig muligt for skadelige stoffer eller risikable arbejdsmetoder at slippe igennem hele dette sikkerhedsnet? Man spørger jo også sig selv som praktisk erhvervsmand, om der ikke allerede finder en stor overlappning sted. Det gør der i hvert fald på visse steder.

Man tør slet ikke bruge tiden til at analysere finansloven og se, hvor meget alt dette koster, for så har man i hvert fald som fremskridtsmand ødelagt humøret de næste par dage.

Alvorlige overvejelser omkring disse problemer bliver en kamp med én selv, om man skal tro på, at det er nødvendigt at træffe en masse yderligere foranstaltninger for sundhed og trivsel, eller man skal sige: har vi råd til endnu større omkostninger for det offentlige og ikke mindst for de allerede hårdt belastede virksomheder, der sakker mere og mere agterud i konkurrencen? Skal man tro på, at det allerede udbyggede, kolossalt dyre system er tilstrækkeligt, eller skal man blæse

[Lawaetz]

på arbejdsløsheden og igen give omkostningerne en tak opad?

Lovgivningen på dette felt har jo beklageligvis allerede ødelagt en række danske virksomheder og forhindret nye i at komme i gang. Konsekvenserne af det nye lovkompleks er for mig ganske uoverskuelige.

Det er for det første en udtalt bemyndigelseslov, hvor der simpelt hen ikke er grænser for, hvad en arbejdsvirrig arbejdsminister, som vi jo har i øjeblikket, kan klistre på af bestemmelser. Som altid ved fremsættelsen af et sådant lovforslag er det nogle forholdsvist beskedne omkostninger, arbejdsministeren bebuder, begyndende med 3 mill. kr. i 1979 og stigende til 14 mill. kr., men det bliver jo erfaringsmæssigt altid mere, og jeg har allerede svært ved at tro på de opgivne tal, når jeg ser på oprensningen af nye stillinger.

Lad så gå med denne form for afskaffelse af arbejdsløsheden, som vi er så vant til, men alle disse mennesker, der skal ansættes, skal jo bestille noget, og deres arbejde vil gå ud på at pålægge erhvervslivet nye store byrder og store udgifter til kontrol, registrering, officiel anerkendelse osv. Disse indirekte udgifter er simpelt hen igen uoverskuelige og går igen ud over vore eksportmuligheder og dermed over beskæftigelsen.

Der er naturligvis også nogle skønhedsfejl i lovforslaget. Lad mig blot nævne, at man vil ændre sammensætningen af miljørådet, således at der skal være to arbejdsgivere fra den offentlige sektor, og man prøver så at balancere det af med en lønmodtager fra den offentlige sektor. Det er igen sådan en elegant tilsnigelse, hvor det offentliges repræsentanter kan komme til at være udslaggivende.

Hvorfor kan vi ikke slippe for den slags pænt indpakkede forslag, der tvinger os ind i en endnu hårdere opposition og giver os mistanke om hele tiden at blive sngløbet en smule i retning af yderligere socialisering af samfundet? Man begrundet det med, at der i dag, eller ved udgangen af 1977 allerede, var 696.650 ansatte hos det offentlige efter arbejdsministerens tal. Hvor mange der er i dag, tør man dårlig spørge om.

Fremskridtspartiet går også ind for bedst mulig beskyttelse af menneskene, men på baggrund af alt, hvad jeg har kunnet fremføre, trænges der nok snarere til en meget kraftig forenkling og rationalisering på hele dette

lovgivningsområde. Vi må se med kritiske øjne på yderligere overbygninger, overlappings og udbygning af den offentlige sektor. Der kan forhåbentlig stadig blive en smule tid til overs til produktivt arbejde, så det hele ikke går op i lovbestemmelser og papir.

Holm (V):

Lovforslaget indebærer en udbygning af den gældende lovs bestemmelser om stoffers og materialers anvendelse og håndtering i produktionen. Ved lovforslaget pålægges det importører og fabrikanter efter bestemte regler at beskrive et stofs nærmere indhold og dets håndtering i produktionen.

Der er grund til at behandle nye stoffer med en vis skepsis og søge deres påvirkning i arbejdsmiljøet klarlagt. Venstre er enig i, at vi får denne øgede sikkerhed omkring de mange nye stoffer, der kommer til anvendelse i produktionen. Men jeg vil godt understrege, at disse nye bestemmelser dels ikke må føre til en overdreven forsigtighed, dels ikke må kvæle virksomhedernes lyst til at anvende nye stoffer på grund af en for stram og besværlig godkendelsesprocedure.

Jeg vil også godt understrege, at der må ske en rimelig afvejning i forbindelse med den i § 49c omtalte substitution.

Venstre er enig i udvidelsen af arbejdsmiljørådet. Udvidelsen er i første række begrundet i kommunernes selvstændige repræsentation. Omlægningen af bidragene til arbejdsmiljøfondet kan venstre ligeledes tilslutte sig.

Endelig skal jeg understrege vigtigheden af den skærpede tavshedspligt.

Til slut skal jeg nævne betydningen af det internationale samarbejde og vigtigheden af et fornuftigt samarbejde ministerierne imellem, specielt i forhold til miljølovens bestemmelser. I den forbindelse er et godt samarbejde med erhvervslivet afgørende for at nå et godt resultat.

Venstre kan anbefale lovforslaget.

Grethe Fenger Møller (KF):

Det første, der stikker i øjnene ved gennemlæsning af dette lovforslag til ændring af arbejdsmiljøloven, er de tre ord: »arbejdsministeren kan fastsætte«. De går igen i den ene paragraf efter den anden. Det vil altså sige, at der her er tale om et bemyndigelseslovforslag, så det halve kunne være nok.

[Grethe Fenger Møller]

Men dermed lever dette lovforslag jo også smukt op til arbejdsmiljøloven som sådan. Det er nu for os lidt svært at glæde sig over.

Jeg har ikke megen tillid til, at arbejdsministeren kan udforme alle disse regler på en effektiv og rimelig måde. Jeg føler det nærmest, som om arbejdsministeren vil gøre folketinget magtesløst og lave sine regler efter sit eget hoved. Og det synes jeg egentlig ikke er tilfredsstillende.

Vi må nok alle sammen erkende, at folketinget let kan komme i klemme, hvis der lovgives alt for detaljeret om arbejdsmarkedsforhold. Hvis nogen tror, at det, vi ønsker os, er at gå ind på hver eneste arbejdsplads og begynde at fastsætte regler og normer, ja, så må de tro om igen. Det kan folketinget ikke, og det skal folketinget heller ikke gøre. Arbejdspladserne skal have lov til at fungere inden for en rammelovgivning, der ikke må være for snæver.

Men arbejdsministeren kan heller ikke med sine cirkulærer, der bygger på bemyndigelseslove, lave detailregler for danske arbejdspladser. Somme tider har man det indtryk, at arbejdsministeren tror, han kan.

Virksomhedernes ansatte kan med rimelighed forvente, at de er beskyttet mod sundhedsskader fra stoffer og materialer. Det er det, lovforslaget tilsigter. Den enkelte kan ikke gå og undersøge de forskellige stoffer. Hun må regne med, at når virksomheden tager dette eller hint nye materiale i brug, så er det undersøgt, og så er det godkendt, og så er det i orden. Den side af sagen kan vi næppe blive meget uenige om.

Men der er noget andet, jeg er bange for ved det lovforslag, som arbejdsministeren her har fremsat, nemlig at arbejdsmiljøloven nu er vokset op og uhjælpe ligt kommer til at støde sammen med miljølovgivningen. Under gennemlæsning af lovforslaget kunne jeg ikke undgå at få den tanke, at det, der i sin tid begyndte med arbejdsmiljøloven, nu har udviklet sig til en mastodont, der er stødt bragende sammen med miljøloven.

Heraf kunne så følge en latent konflikt mellem to ministerier og to departementer om, hvilke områder der hørte hvorhen. Jeg siger ikke, at dette er sket, eller at det vil ske. Jeg kan bare se, at der ligger en fare for interne opslidende kampe, som hverken vil gavne miljøet, det almindelige arbejdsmiljø

eller arbejdsmiljøet i de pågældende to ministerier.

Denne mistanke bekræftes, når man ser, hvilke administrative organer arbejdsministeren har planer om at opbygge. Der skal registreres, der skal vurderes, og der skal kontrolleres. Der skal ifølge lovforslaget i begyndelsen kunne bruges 3 mill. kr. Men dette tal femdobles hurtigt. På 3-4 år er udgifterne oppe på 14 mill. kr., altså i 1978-kroner.

En gennemførelse af lovforslaget vil også betyde oprettelse af henvend 100 nye stillinger. Arbejdsministeren vil altså opbygge tre stærke organer til at tage sig af disse områder, beskyttelse mod mere eller mindre farlige stoffer og materialer. Hertil kommer så et koordineringsudvalg mellem de to ministerier. Ja, det kan nok synes at være en bydende nødvendighed i hvert fald med koordineringen.

I arbejdsmarkedsudvalget må vi have en meget nøje undersøgelse af, om det dog virkelig er rationelt og effektivt med de organer, som arbejdsministeren ønsker at nedsætte. På trods af det foreslåede koordineringsudvalg kunne man få den tanke, at noget af det, der er ordnet og skal ordnes bedre, kunne ordnes i miljøministeriets regie. Det kan vel ikke være meningen, at to ministerier i iver efter at gøre alting så sundt og godt som muligt falder over hinandens ben eller i hvert fald er ved at træde hinanden på tærne. Det kan ikke være tilfredsstillende for nogen.

Jeg tror, at vi med den udvælgelse, der ligger i arbejdsministerens forslag, får øjnene op for, at det kan være vanskeligt i fremtiden at holde arbejdsmiljølov og miljølov adskilt fra hinanden, når de bliver så omfattende, som arbejdsministeren nu gerne vil gøre sin lovgivning. Derfor må det være vores opgave at finde frem til en form, der giver størst mulig effekt med den mindst mulige administration.

Jeg tror ikke, at det forslag, arbejdsministeren har fremsat, når det mål. Derfor kommer vi nok til i arbejdsmarkedsudvalget ikke alene at se på arbejdsmiljølovgivningen, men også på miljølovgivning. Det kunne jo være, en sådan grundig bearbejdning kunne befri arbejdsministeren for nogle af de byrder, som de mange bemyndigelser, han igennem tiden har fået, har pålagt ham. Det kunne samtidig passere folketinget. Sager af denne art har retteligt hjemme hos den lovgivende

[Grethe Fenger Møller]

magt. Grænsen til ministerens administrative magt kan, uden at der sker nogen skade, trækkes skarpere op. Dette skulle gerne blive resultatet af vores udvalgsarbejde.

Therkel Christensen (CD):

Fra centrum-demokraternes side må vi sige, at også dette lovforslag er bedst egnet til behandling i udvalg.

Jeg er ikke uenig med den sidste ordfører i nogle af de betænkeligheder, der kom til udtryk, når det gælder koordinationen med vores øvrige miljølovgivning, og i de betænkeligheder, der kan være ved bemyndigelserne i loven.

Stort set er det spørgsmål af teknisk karakter. Jeg nærer ikke de samme betænkeligheder som fru Inge Fischer Møller vedrørende tavshedspligten.

Jeg må i øvrigt sige, at i CD har vi endnu ikke haft tilstrækkelig tid til at sætte os ind i de mere fagligt betonedede hensyn, men vi erkender, at der er sket så meget på arbejdsmiljøområdet, at det kan være rimeligt at føre bestemmelserne à jour.

Vi lover lovforslaget en åben og positiv behandling.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Da vores ordfører desværre ikke kan være til stede, har jeg lovet at sige et par ord om lovforslaget.

I bemærkningerne siges der, at dansk lovgivning ikke er fyldestgørende på området stoffer og materialer, og den opfattelse deler vi i SF. Derfor kan vi heller ikke have indvendinger mod, at der nu tages skridt til at rette op på manglerne. Forslaget her er en række rammebestemmelser, hvis nytte er helt dikteret af, at der ansættes folk til at starte de tiltag, som lovændringen giver mulighed for. I så henseende er vi ikke så forfærdelig optimistiske. Vi ser for os, at der er lang vej, og det ser også ud, som om noget skal afventes det 6. direktiv fra EF.

Der er to ting, jeg vil knytte et par bemærkninger til. Det ene er, at der i bemærkningerne er gjort temmelig meget ud af tavshedspligten, jfr. straffelovens §§ 152 og 264 b. Som jeg forstår det, er der ikke tale om, at denne tavshedspligt er så meget til gavn for arbejdernes helbred, men mere går ud på at beskytte virksomhedernes produktion. Det er

noget af det, vi gerne vil se nærmere på i udvalget. Jeg kunne også forstå, at fru Inge Fischer Møller havde en smule betænkelighed på det område.

I øvrigt kan jeg også tilslutte mig fru Inge Fischer Møllers bemærkninger om brugsanvisningerne, som naturligvis må være på dansk.

Fru Grethe Fenger Møller var inde på, at der var mange bemyndigelser i dette forslag, og det er vi heller ikke så begejstrede for. Det er nu nok ud fra forskellige hensyn. Fru Grethe Fenger Møller sagde, at hun var bekymret over, at der står så meget om, at »man kan«, og hvis det blev efter arbejdsministerens eget hoved, var hun ikke så sikker på, at det var så udmærket. Jeg tror nok, jeg vil være mere tilfreds med, at det er denne arbejdsminister, der laver tingene, end at det er en anden.

Alligevel vil jeg udtrykke min skepsis ved alle de bemyndigelseslove, som vi laver herinde for tiden. Jeg synes nok, det er vigtigt at pointere, at det måske ikke er det bedste i denne verden.

Jørgen Jensen (DKP):

Til bemærkningerne fra den sidste ordfører om at være mere glad for en anden arbejdsminister: jeg ville være glad, hvis det var en arbejdsminister i en anden regering, der skulle administrere dette.

Vi ser godt, at der i disse bemyndigelser er fremskridt i forhold til det, der står i den nugældende lov. Det var jo noget, vi vidste også på den glædens dag i 1975: der var problemer, det gjorde vi opmærksom på, og så er det da kun et fremskridt, at man erkender det.

Den politiske vilje i SV-regeringen, som den er, med venstres meget hårdhændede indblanding i, hvad der skal ske, kan virke som en bremse på en fornuftig administration af dette område. Derfor er jeg noget betænkelig. Her er der givet nogle bemyndigelser, men de hænger sammen både med økonomi og med holdningen til arbejdsgiverne, og derfor er vi noget betænkelige ved den side af sagen.

Meget af det egner sig måske mere til udvalgsarbejde. Jeg har nogle og tyve spørgsmål om, hvordan ministeren vil benytte sin

[Jørgen Jensen]

bemyndigelse, og det tror jeg det er rigtigt vi graver en lille smule i.

Som jeg læser bemærkningerne, giver de udtryk for, at det er de krav, der har været fra arbejdspladser og fagforeninger, der er taget hensyn til, og så synes jeg nok, at hovedkravet er en forhåndsgodkendelse af alle kemiske stoffer, således at intet stof kan sælges eller anvendes uden at være godkendt af en offentlig myndighed. Det indebærer også en forhåndsgodkendelse af fuldstændig varedeklaration – som der er sagt: på dansk – og en skærpet kontrol for ikke at gøre det illusorisk. Desuden virkelig skærpede sanktioner, hvis man bryder det. Det bliver en af de ting, vi må diskutere.

Selvfølger kan man være betænkelig ved, at arbejdsministeren *kan* gøre noget og ikke *skal* gøre det, men dér er det altså spørgsmålet om, hvordan man vil administrere bemyndigelserne.

Jeg vil også pege på et andet område: i princippet må stoffer, der er farlige for sikkerhed og sundhed, ikke anvendes, hvis de kan erstattes af et mindre farligt stof. Det lyder egentlig talt meget godt, men hvad siger erfaringerne os på dette område? Ja, hvem er det, der skal føre bevis for, at man kan anvende et andet stof?

Se på den sag, vi havde med epoxy ude på Lynetten, hvor Københavns kommunes ingeniører straks var der og sagde: Ja men vi kan ikke anvende noget andet stof. Det er det eneste, der kan bruges!

Og så faldt det egentlig til jorden, eller rettere sagt: man var villig til at bøje sig for disse ingeniører. Det var ikke rigtigt, for stoffet er skadeligt, og jeg vil også sige, at det cirkulære, vi fik om epoxy, godt kunne give én kuldegysninger, for det var helt urimeligt, at man ville sortere arbejdskraften i stedet for materialerne.

Der er en hel række erfaringer, som gør, at man må kigge lidt på, hvordan de bemyndigelser skal bruges.

Jeg er også betænkelig ved den hemmelighed, der er omkring de registre, man skal oprette. Her er det i virkeligheden spørgsmålet, om alle sikkerhedsrepræsentanter får adgang til det, får mulighed for at bruge det og dermed også får sikkerhed for, at de virkelig kan sætte ind over for skadevirkninger.

Der er en ting, jeg er meget bekymret over: at man udvider tavshedspligten til at

omfatte mange andre end dem, der nu er omfattet af tavshedspligten. Den skal omfatte arbejdsmiljørådets medlemmer, arbejdsmiljøfondets bestyrelse, bedriftssundhedstjenestens personale og branchesikkerhedsrådene.

Det er min opfattelse, at det ikke er en udvidelse af tavshedspligten, der er brug for, tværtimod. Det, der er brug for, er at nedbryde tavshedspligten. Så der er materiale nok til udvalgsarbejdet.

Jeg er noget forbavset over, at en konservativ også peger på bemyndigelserne, men alligevel ikke selv tager stilling til, at når vi har det til behandling i dag, er det på grund af en lang række negative erfaringer. Vi hørte ikke noget om, hvorvidt man ville gøre noget ved det, om man ville sætte ind over for det eller det alene var et spørgsmål om overhovedet at komme videre.

Vi er af den opfattelse, at vi kunne godt have været langt videre, hvis man havde lyttet til det, vi sagde, da man behandlede arbejdsmiljøloven i 1975. Det ville man ikke. Det er glædeligt, at der er blevet presset på, så man nu begynder at lytte. Men at det skulle være sådan, at man ikke skal gøre noget, det er jeg noget forbavset over.

(Kort bemærkning).

Johan Philipsen (V):

Jeg skal for en ordens skyld protestere mod hr. Jørgen Jensens udtalelse om venstres eventuelle mangel på vilje i denne sag.

Det er hr. Jørgen Jensen bekendt, at jeg i sin tid ofrede mange timer på forberedelsen af det, der blev til arbejdsmiljøloven, og jeg beder altså hr. Jørgen Jensen om at tage hensyn til dette arbejde.

(Kort bemærkning).

Jørgen Jensen (DKP):

Nu sagde jeg udtrykkelig »partiet venstre« og ikke »hr. Johan Philipsen«, for jeg kender godt hr. Johan Philipsens stilling fra arbejdet omkring arbejdsmiljøloven. Den var meget positiv på mange områder.

Det, jeg nævnte, var, at grundlaget for SV-regeringen bl. a. er en stram økonomisk politik, som er en overordnet målsætning på alle områder, også på dette. Det var det, jeg nævnte: at det ville stå i vejen for en virkelig udnyttelse af bemyndigelserne.

Niels Helveg Petersen (RV):

Da hr. Bolvig ikke kan være til stede, skal jeg på mit partis vegne gøre nogle bemærkninger til lovforslaget.

Jeg skal ikke gå i detaljer med det, kun udtrykke min tilfredshed med, at lovforslaget er kommet. Det er udtryk for den stigende opmærksomhed, som man må vise beskyttelsen både af vort fysiske miljø i det hele taget og af arbejdsmiljøet. Det er bestræbelser, som det radikale venstre helhertet støtter, og det er glædeligt at konstatere, at disse bestræbelser baserer sig på meget bred tilslutning her i folketinget.

Det er klart, at når man er nødt til i stigende grad at gå ind i kontrollen med stoffer, deres produktion og deres anvendelse, så giver det administrativt besvær, og det kommer også til at koste nogle penge. Men det er besvær, som er nødvendigt, hvis man vil målet, som er at forhindre skader på personer og miljø ved anvendelse af stoffer, som i dag er kendte, og ved anvendelse af stoffer, som i dag er ukendte, men som vil blive anvendt i fremtiden.

Jeg kan på det radikale venstres vegne tilslige lovforslaget vor støtte.

Honoré (KrF):

Den moderne kemiske industri frembringer jo et stigende antal stoffer, hvis farlighed for mennesket undertiden først på et for sent tidspunkt bliver kendt for dem, som bruger disse stoffer. Derfor er det i det moderne samfund nødvendigt med en ajourført beskyttelse af dem, der omgås sådanne stoffer som arbejdere eller brugere på forskellig måde.

Derfor er det også nødvendigt, at lovgivningen følger dette op, og det er jo det, som ligger bag ved det lovforslag fra arbejdsministeren, som vi i dag behandler.

Men det er jo også indlysende, at der er et andet hensyn at tage. Det er hensynet til, at man kan bevare arbejdspladserne ved ikke at pålægge dem økonomiske og administrative byrder, som de ikke kan bære, navnlig hvis det er sådan, at tilsvarende virksomheder i lande, vi konkurrerer med, ikke er underkastet lige så mange restriktioner.

Jeg har også hæftet mig ved, at dette lovforslag rummer en lang række bemyndigelser til arbejdsministeren, og jeg er lige så betæn-

kelig som mange andre ordførere ved alle disse bemyndigelser. På den anden side spørger jeg mig selv, hvordan man kan undgå sådanne bemyndigelser, for det er svært at fastsætte generelle regler i lovsform, hvor der tages stilling til de meget forskelligartede ting, der her er tale om. Jeg ved ikke, om der er noget realistisk alternativ til denne bemyndigelseslovgivning – jeg ville ønske, der var – men jeg kan desværre ikke rigtig se, på hvilken måde vi skal kunne erstatte disse bemyndigelser.

Der er i § 49 c, stk. 1, fastsat et såkaldt substitutionsprincip, hvorefter arbejdsministeren bemyndiges til at foreskrive anvendelse af andre materialer; det skal være ufarligt materiale, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale.

Det er klart, at det også her gælder, at det for mange virksomheder vil være et økonomisk spørgsmål, om de har råd til at opretholde en produktion, hvis de skal anvende nogle lidt mindre farlige materialer, som koster meget mere, og det vil jeg håbe arbejdsministeren i høj grad vil tage hensyn til. Der er dog i bemærkningerne givet udtryk for, at man, når man skal afveje stoffernes farlighed, skal prøve ikke at pålægge arbejdsgiverne urimelige udgifter, men spørgsmålet er jo, i hvor høj grad man anser disse udgifter for urimelige; det kan i hvert fald blive et meget dyrt princip, hvis det ikke håndteres med skønsomhed.

Men der er én ting, jeg gerne vil spørge arbejdsministeren om, og det er, hvad arbejdsgiverne i grunden har sagt til dette her. Går det langt videre, end arbejdsgiversiden mener at kunne bære på nuværende tidspunkt, når henses til de mange bemyndigelser, og hvad der deri ligger?

Ib Christensen (DR):

Det emne, vi her drøfter, er meget vigtigt, men også meget ømtåligt. Det er vigtigt for producenterne, for de selvstændige og for de arbejdere, der beskæftiger sig med stoffer, som er eller muligvis skønnes at være sundhedsfarlige, og det er ømtåligt, fordi det jo er en lovgivning, som lægger byrder på virksomhederne og betyder øgede omkostninger for et i forvejen ganske hårdt belastet erhvervsliv og for virksomheder, der i mange tilfælde i forvejen er hårdt spændt for.

[Ib Christensen]

Men der har i de senere år været en berettiget og stigende opmærksomhed omkring disse problemer vedrørende farlige og ukendte stoffer. Det er derfor nødvendigt, at der gøres en forebyggende indsats, og det er derfor også prisværdigt, at regeringen har taget dette initiativ.

Flere ordførere har udtalt betænkelighed ved bemyndigelsens omfang, og også os forekommer det at være en overordentlig rummelig bemyndigelseslovgivning, der her lægges op til. Det er klart, at det, med de mange tusinder af stoffer der kan blive tale om, ikke kan være anderledes, end at der må være en måske ret betydelig grad af bemyndigelse, men det er jo ikke den eneste forklaring. Den anden forklaring, som også tidligere er strejft af en ordfører, er den, at der også på dette område er og kan forventes nogle EF-bindinger, og det er vel også grunden til den rummelighed, man har prøvet at tilstræbe i dette lovforslag.

Et af de problemer, der har været i forbindelse med arbejdsmiljøproblemerne, er, at laboratoriekapaciteten har været for lille. Man kan nok have sine tvivl om, hvorvidt det har været særlig hensigtsmæssigt at udbygge arbejdstilsynet så hurtigt og på den måde, det er sket, selv om der grundlæggende har været et behov for det; man burde nok have prioriteret udbygningen af laboratoriekapaciteten højere, end man har. Men det råder dette forslag jo bod på, og jeg synes, det er en positiv egenskab ved det, at der omsider tilsyneladende skal ske noget videre her.

Vi vil altså, på baggrund af de bemærkninger jeg her har gjort, se positivt på forslaget i udvalget, og vi vil herunder gerne have indblik i, i hvilket omfang og hvordan man kan forvente bemyndigelserne bliver brugt, og vi vil også overveje en eventuel stramning af de bemyndigelser, der her lægges op til.

Kurt Hansen (VS):

VS har flere gange, dels alene, dels sammen med andre partier, taget initiativer, der skulle sikre en effektiv forhåndskontrol af stoffer og materialer. De er blevet afvist af en række partier her i salen; ikke mindst har det parti, arbejdsministeren tilhører, overhovedet ikke været til at få i tale angående disse problemer tidligere.

Hovedsagelig handler dette forslag om registrering af nye stoffer og materialer, der skal markedsføres, men man kan også forestille sig, at andre stoffer, som allerede er taget i brug og anvendes i produktionsprocesserne, kan registreres. Det er stort set det, det handler om, og det er jo aldeles begrænset.

Forslaget giver, efter hvad vi kan se, ikke nogen som helst reel mulighed for indsigt i og kontrol med farligheden og beskaffenheden af de forskellige stoffer og materialer, man arbejder med som lønarbejder. Det har man ingen indflydelse på, tværtimod siges det ganske klart i ministerens fremsættelsestale, at det centrale i forslaget er at give arbejdsministeren adgang til at skaffe øget viden frem om stofferne og deres virkninger.

Der står i bemærkningerne til lovforslaget, at når man har fået registreret de forskellige stoffer og materialer, må de oplysninger, man indsamler, ikke komme videre til uvedkommende. I den forbindelse vil jeg gerne spørge arbejdsministeren, om de lønarbejdere, der arbejder med de forskellige stoffer, i denne henseende er uvedkommende. Det vil jeg bede arbejdsministeren svare på her ved førstebehandlingen.

Endvidere er der et stort problem i § 49 c, hvor der i stk. 1 står:

»Arbejdsministeren kan fastsætte regler om, at et stof eller materiale, der kan være farligt for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed, ikke må anvendes, hvis det kan erstattes af et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale.«

Her giver man arbejdsgiverne en lov hjemmel til at bruge los af de forskellige stoffer og materialer, som kan være aldeles sundhedsfarlige og helbredsnedbrydende; det er realiteten i det. Man siger: kan I ikke på en økonomisk forsvarlig baggrund finde erstatningsstoffer, så køber bare videre med det stof, I bruger på nuværende tidspunkt. Skulle der så være problemer endda, skulle der være nogle teknikere og kemikere, der finder ud af at påvise, at et stof er kræftfremkaldende, så får I da bare en maske eller asbestdragt på, vi pakker jer ind, giver jer vat i ørerne og gasmaske på. Det er realiteten i denne paragraf; det er et fint håndslag til arbejdsgiverne, arbejdsministeren giver her. Derfor må man også spørge sig selv, om det reelt er ud fra økonomiske begrundelser, dette her skal

[Kurt Hansen]

laves, eller om det er ud fra et ønske om at sikre lønarbejdernes sundhed og sikkerhed. Jeg tvivler på, at det sidste har været taget ret meget ind i overvejelserne ved udarbejdelsen af dette lovforslag.

Fru Inge Fischer Møller udtalte håb om, at langtidsvirkninger, kombinationsvirkninger o. lign. skulle tages med i vurderingen af de forskellige stoffer og materialer. Det står ganske klart i bemærkningerne til lovforslaget, at man alene skal vurdere korttidseffekten gennem nogle dyreforsøg. At dømme efter formuleringen skal undersøgelserne kunne tage op til 4 uger, men inden for en sådan tidsramme og med det, der er lagt op til her, kan man overhovedet ikke begynde at vurdere langtidsvirkninger, kombinationsvirkninger eller noget som helst andet. Med de bemærkninger, der er knyttet til dette punkt i forslaget, ser det aldeles dystert ud.

I forbindelse med forslaget om oprettelse af et register, og hvem der er uvedkommende, vil jeg gerne spørge, om arbejdstilsynet har mulighed for at kontrollere, om de oplysninger, der er givet til registeret, er tilfredsstillende for arbejdstilsynet. Hvad skal de forskellige data, som indsamles, egentlig bruges til? Hvordan forestiller man sig dette materiale anvendt?

Så er der yderligere nogle EF-problemer. Når en anmeldelse af et stof eller materiale er sket i ét EF-land, skal den gælde som anmeldelse i alle de øvrige EF-lande. Jeg er meget bange for, at der ikke bliver tale om nogen anmeldelse, men at det reelt kommer til at virke som en godkendelse, og det vil på mange områder betyde en reel tilbagegang, en reel forringelse, for vi ved udmærket, at det altid er det svageste led i kæden, der kommer til at lægge niveauet.

Jeg vil stille mange andre spørgsmål i udvalget, men jeg håber, ministeren vil svare på disse spørgsmål her under førstebehandlingen.

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg vil gerne starte med at sige tak til alle de mange ordførere, som har ytret sig positivt om dette lovforslag på dette meget vanskelige og meget vigtige område. Jeg tror, det er vigtigt, som understreget af hr. Niels Helveg Petersen, at vi på arbejdsmiljøområdet hele tiden er à jour lovgivningsmæssigt, og at

man på tværs af de traditionelle politiske skel får mulighed for at samle brede folketingsflertal til at få gennemført de nødvendige ændringer i og styrkelser af vores lovgivning. Det er for mig at se noget helt fundamentalt, hvis arbejdsmiljølovgivningen skal fungere ude i befolkningen, at der både sker en aktiv inddragelse af arbejdsmarkedets parter såvel på den enkelte arbejdsplads som op igennem de enkelte brancher i arbejdsmiljørådet og sker en inddragelse af de folkelige kræfter her i folketinget til en samlet indsats for forbedring af arbejdsmiljøet.

Jeg vil gerne sige et par ord til fru Inge Fischer Møller, fru Lilli Gyldenkilde og hr. Jørgen Jensen, som jeg tror også var inde på spørgsmålet, om den foreslåede ændring af tavshedspligten, idet jeg nemlig tror, der er opstået en misforståelse i denne forbindelse. Der er ikke tale om en skærpet tavshedspligt efter lovforslaget, tværtimod er det vores opfattelse, at den i den nugældende lov eksisterende tavshedspligt er for hård, i den forstand at den, hvis den skulle overholdes strikte, betyder, at arbejdstilsynets medarbejdere stort set ville være afskåret fra at deltage i den offentlige debat om arbejdsmiljøproblemerne på den måde, at de kunne inddrage deres konkrete erfaringer fra deres tilsynsarbejde. Der er tale om en lempelse, hvor man slår den almindelige fortrolighedspligt fast og strafsanktionerer den med de regler, der nu engang gælder i straffeloven. Der er altså tale om en mildnelse af tavshedspligten. Til gengæld er det rigtigt, at den kommer til at omfatte nogle flere personer, som er nøgleplaceret i vores arbejdsmiljøarbejde, og det er medlemmer af branchesikkerhedsrådene og medlemmer af arbejdsmiljørådet.

Hr. Jørgen Jensen var meget optaget af at remse op, hvor mange mennesker der nu bliver omfattet af denne tavshedspligt, og der blev sagt arbejdsmiljørådet, bestyrelsen for arbejdsmiljøfondet, branchesikkerhedsråd osv. Jeg tror nu, hr. Jørgen Jensen glemte at fortælle, at arbejdsmiljørådet er bestyrelse for arbejdsmiljøfondet, så der er altså ikke tale om, at det bliver helt så mange mennesker, som hr. Jørgen Jensen var inde på i sine bemærkninger.

Det er netop formålet med disse regler at sikre en så åben og så alsidig debat om arbejdsmiljøproblemerne som overhovedet mu-

[Arbejdsministeren]

ligt, og det er noget afgørende for os, at der er tale om en meget begrænset tavshedspligt og ikke en tavshedspligt, der kan bremse en offentlig debat om relevante arbejdsmiljøproblemer. I øvrigt skal jeg understrege, som også fru Inge Fischer Møller understregede det, at medlemmer af virksomhedernes sikkerhedsorganisation ikke er omfattet af tavshedsreglerne.

Jeg kan i øvrigt sige til hr. Jørgen Jensen, at det er rigtigt, at vi har ladet os påvirke af de mange synspunkter, der har været ført frem i den offentlige debat vedrørende stoffer og materialer. Jeg tror, at ingen med en blot nogenlunde menneskelig holdning til problemerne har kunnet være upåvirket af den debat, der har fundet sted vedrørende den store udfordring, der ligger i de mange kemiske stoffer og materialer, der anvendes på arbejdsmarkedet.

Jeg er selvfølgelig parat til at gå ind i uddybende besvarelser af alle de spørgsmål, der har været nævnt, under udvalgsarbejdet; dette være sagt til både fru Inge Fischer Møller, fru Lilli Gyldenkilde, hr. Jørgen Jensen og hr. Therkel Christensen, som alle efterlyste et udvalgsarbejde, hvor man virkelig kunne få tingene ordentligt belyst.

Hr. Lawaetz' indlæg bekræftede vel kun fremskridtspartiets almindelige negative holdning til arbejdsmiljøproblemerne. Så vidt jeg forstod hr. Lawaetz, var der, selv om formen var elskværdig, ikke nogen form for tilsagn fra fremskridtspartiets side om at gøre noget alvorligt ved problemet med stoffer og materialer i arbejdslivet. Jeg skal blankt indrømme, at hr. Lawaetz ikke var så stærk i debatten som fremskridtspartiets tidligere ordfører angående disse ting, der jo i den offentlige debat sagde, at det er uundgåeligt, at der ryger en arm og et ben rundt omkring i industrien, hvis den overhovedet skal eksistere. Man kunne også sige, at hjernelidelser, nedslidning af folk og alvorlige forgiftningstilfælde efter fremskridtspartiets opfattelse simpelt hen er uundgåeligt i industrien. Vi andre har vel den opfattelse, at der skal gøres, hvad der gøres kan for at undgå ulykkestilfælde, forgiftningstilfælde, hjernelidelser, og hvad der ellers kan nævnes. Jeg kan således ikke sige, at hr. Lawaetz' indlæg skuffede mig.

Men jeg er ked af at måtte sige til fru Grethe Fenger Møller, at det gjorde fru Gre-

the Fenger Møllers indlæg til gengæld. Ikke ét ord var der om selve problemet stoffer og materialer i arbejdslivet, dette utrolig vanskelige problem, dette fantastisk komplicerede problem, som virkelig betyder en trussel for mange menneskers daglige arbejde, og som volder virksomhederne store vanskeligheder, for jeg tror, masser af virksomheder er opmærksom på disse problemer og gerne vil gøre det så godt som muligt vedrørende stoffer og materialer.

Der var kun en række efter min mening ikke særlig opmuntrende bemærkninger om arbejdsmiljølovens opbygning, skønt lovforslaget jo er udformet i nøje overensstemmelse med, hvad der i øvrigt er gældende for arbejdsmiljølovens principper. Der blev ikke gjort opmærksom på, at arbejdsgiverne har været inddraget hele vejen igennem ved udformningen af disse regler. Jeg mener selvfølgelig ikke, at partier i folketinget skal lade sig diktere af interesseorganisationer, men det er vel klogt at lytte til, hvad parterne på arbejdsmarkedet har at sige om en bestemt foranstaltning.

Jeg har sagt det i formiddags, men jeg vil gerne sige det også i denne forbindelse: det var måske klogt, om man i det konservative folkeparti en gang imellem også talte med repræsentanter for Dansk Arbejdsgiverforening om disse problemer; adressen er Vester Voldgade 113. Jeg er sikker på, man gerne vil give information derfra, for Dansk Arbejdsgiverforening har været med i dette arbejde, og Dansk Arbejdsgiverforening har tiltrådt det lovforslag, der foreligger her. Det behøver ikke at være udslaggivende, men det kan i hvert fald give en fornemmelse af, på hvilken måde erhvervslivets egne valgte repræsentanter vurderer situationen, og det skulle man tænke på, inden man fælder så negative og kategoriske domme over et lovforslag, som fru Grethe Fenger Møller har gjort det her i dag.

Fru Grethe Fenger Møller var meget optaget af et vigtigt problem, nemlig spørgsmålet om koordineringen mellem arbejdsministeriet og miljøministeriet. Forstod jeg fru Grethe Fenger Møller ret, var man fra de konservatives side mest optaget af at tage dette spørgsmål helt ud af arbejdsmiljøloven og lægge det over til miljøministeriet for at undgå dobbelt behandling og sikre den bedst mulige koordinering.

[Arbejdsministeren]

Det er selvfølgelig et synspunkt, man kan have, hvis det vel at mærke er rigtigt opfattet, at det er det synspunkt, de konservative har, men det er et synspunkt, som arbejdsmarkedets parter, ikke mindst Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark, har taget meget kraftigt afstand fra, fordi man, som man siger, ikke kan skille spørgsmålet om stoffers og materialers anvendelse i arbejdsmiljøet fra det almindelige miljøarbejde. Derfor har parterne på arbejdsmarkedet meget stærkt understreget nødvendigheden af, at der kom regelsæt ind om dette i selve arbejdsmiljøloven.

Det, der derimod er fælles for fru Grethe Fenger Møller og mig, er vores opfattelse af, at det er nødvendigt at undgå ressourcospild i forbindelse med den indsats, der gøres fra forskellige administrative instansers side, og det har vi lagt meget positivt op til i bemærkningerne til lovforslaget.

Men jeg vil gerne fjerne den misforståelse én gang for alle, at man bare nogenlunde meningsfyldt kan gå i gang med spørgsmålet om stoffer og materialer i det ydre miljø og i arbejdsmiljøet, uden at det kræver ganske omfattende ressourcer. Vi står over for en kemisk industri med i tusindvis af højt uddannede mennesker siddende i deres forskningslaboratorier og på anden måde, som hvert eneste år gennemfører vigtige fremskridt på det kemiske område. Hvis samfundene blot nogenlunde skal følge med i denne udvikling, kræver det ekspertise, og, som hr. Ib Christensen var inde på det, det kræver den nødvendige laboratriekapacitet.

Men det kræver mere end nationale ressourcer, det kræver i høj grad et internationalt samarbejde, og derfor lægger vi i lovforslaget op til både det samarbejde, vi har i gang på nordisk plan og på europæisk plan, ja, faktisk på internationalt plan. Kun gennem et sådant omfattende internationalt samarbejde har vi mulighed for at gøre noget effektivt med hensyn til stoffer og materialer.

Jeg håber, at også fru Grethe Fenger Møller og de konservative, når de får lejlighed til grundigt at studere dette forslag, som jeg indrømmer er meget kompliceret, alligevel vil være indstillet på at yde en indsats i fællesskab i samarbejde med arbejdsmarkedets parter for at få smidige regler på dette område.

Endelig skal jeg til fru Grethe Fenger Møller sige, at det, der er meningen med bebyrdelsesreglerne i arbejdsmiljøloven, ikke er, som fru Grethe Fenger Møller så venligt sagde, at arbejdsministeren sin vane tro efter forgodtbefindende skal kunne udstede en hel masse særprægede regler, der kan genere og skade virksomhedernes drift, men er at præcisere, i hvilken retning reglerne skal gå, målsætningen og principperne for reglerne, og derefter indbyde arbejdsmarkedets parter hele vejen op, fra den enkelte virksomhed op gennem brancherne og arbejdsmiljørådet, til at udforme nogle detaljerede hovedbekendtgørelser og ud fra disse hovedbekendtgørelser nogle mere detaljerede regler. Det er den måde, arbejdsmiljøloven har fungeret på siden sin vedtagelse, og det er den måde, det afsnit i arbejdsmiljøloven, vi nu foreslår indsat, vil komme til at fungere på.

Der er altså ikke tale om magtbrynde hos en arbejdsminister. Der er tale om et system, som vi kender nu, som har fungeret i flere år, og hvis alternativ jo ikke er en detaljeret lovgivning, fordi en sådan ville fylde i hundredvis og atter hundredvis af sider, hvortil kommer, at en sådan lovgivning jo ville være totalt uadministrerbar og ville sætte arbejdsmarkedets parter helt ud af spillet.

Jeg foretrækker, uanset de betæneligheder man kan have ved det, arbejdsmiljølovens principper, hvor ministeren i et samspil med arbejdsmarkedets parter, der selv laver disse regler, og under ansvar for folketings fastsætter de mere detaljerede bestemmelser, for jeg mener, at erfaringerne hidtil har været positive på området.

Både hr. Honoré og hr. Kurt Hansen var inde på spørgsmålet om substitutionsreglen. Lad mig først sige til hr. Honoré, at meningen med substitutionsreglen netop er det, hr. Honoré var inde på: det er meningen, at der skal foretages en afvejning, men at arbejdsgiverne inden for rimelige økonomiske grænser til gengæld skal være forpligtet til at vælge det mest ufarlige stof eller materiale.

Hr. Kurt Hansen opfattede dette som en voldsom indrømmelse til arbejdsgiverne. Jeg har ofte spekuleret på, hvordan den forestillingsverden, der præger hr. Kurt Hansen og hans partifæller, egentlig ser ud. Hver gang jeg får et konkret indblik i det, kan jeg ikke undgå at blive fyldt med en svag gysen. Der er ingen tvivl om, at i hvert fald arbejdsgi-

[Arbejdsministeren]

verne ikke opfatter det sådan. Arbejdsgiverne opfatter det som en byrde i forhold til virksomheden, at de ikke frit kan vælge deres stoffer og materialer, men er nødt til at tage arbejdsmiljømæssige hensyn ved valg af stoffer og materialer og vælge det mest ufarlige stof. Det bliver der pligt til nu, og det har der aldrig været pligt til tidligere. At hr. Kurt Hansen kan få dette til at tage sig ud som et overgreb på arbejderne og en voldsom indrømmelse til Dansk Arbejdsgiverforening eller arbejdsgiverne, er i sandhed særpræget.

Jeg kan sige til hr. Kurt Hansen, at meningen med registeret og opgaven for registeret er følgende: at samle de oplysninger, vi får ind om nye stoffer, og de oplysninger, vi beder om vedrørende de eksisterende stoffer, at finde frem til en vurdering af disse stoffer og materialer, at undersøge, om der er behov for yderligere oplysninger, at tage kontakt med den laboratoriekapacitet, vi har i indland og udland, også med henblik på at kunne udsende vejledninger, påbud eller forbud eller træffe beslutning om en bestemt anvendelse af et stof eller et materiale. Det er det, der er meningen med registeret.

Vi ved godt, at det er en kæmpeopgave, og jeg skal i øvrigt understrege, at registeret selvfølgelig oprettes i samarbejde mellem arbejdsministeriet og miljøministeriet i arbejdsmiljøinstituttets regie. Vi er som sagt opmærksom på, at det er en kæmpeopgave, vi står over for med dette register, men jeg tror, det er en første nødvendig forudsætning for at gøre noget effektivt på dette område.

Jeg har vist svaret hr. Honoré, at Dansk Arbejdsgiverforenings holdning til dette forslag er positiv.

Til hr. Ib Christensen vil jeg kun sige, at jeg var meget glad for hr. Ib Christensens indlæg her ved førstebehandlingen. Jeg vil kun rette en enkelt misforståelse: når man anvender bemyndigelser her, er årsagen alene, at det er lovens princip. Det er der mange saglige ting der taler for at gøre, for vi kan ikke sidde i folketinget og lovgive om alle disse meget, meget teknisk prægede ting i detaljer; vi bliver nødt til at have tillid til andre, der under ansvar for folketinget fastsætter disse detaljerede regler.

Hr. Ib Christensen havde den teori, at det var for at dække sig ind – sådan forstod jeg det – i forhold til fremtidige EF-bindinger.

Det ligger der overhovedet ikke i de bemyndigelser, der her er stillet op.

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg kan ikke lade være med at takke arbejdsministeren, fordi han nu for anden gang i dag gør mig opmærksom på, at der er en interesseorganisation, der hedder Dansk Arbejdsgiverforening. Nu var jeg så heldig, at jeg i anden omgang også fik adressen, og når vi når til at behandle det næste lovforslag om arbejdsmiljøloven, er jeg måske også så heldig, at jeg får telefonnummeret på Dansk Arbejdsgiverforening. Der er således virkelig grund til at takke arbejdsministeren i dag.

Når jeg var kritisk indstillet over for regeringens lovforslag, skyldes det ikke, at vi ikke ønsker os et sundt arbejdsmiljø, eller at vi ikke erkender, at der kan være problemer med stoffer og materialer, for det erkender vi, og disse problemer vil vi også gerne være med til at løse, men det skyldes, at det forslag, som arbejdsministeren er kommet med, efter vores opfattelse rummer en række problemer i sig selv. Det er for det første teknisk kompliceret – det er en ting, vi må se på i arbejdsmarkedsudvalget – for det andet skaber det kompetenceproblemer mellem arbejdsministeriet og miljøministeriet, som jeg mener det er relevant at drøfte. Jeg har ikke lagt mig fast på, at dette område skal lægges over til miljøministeriet. Det vil jeg ikke gøre, før vi har haft en grundig behandling i arbejdsmarkedsudvalget, og det er også muligt, vi finder en løsning på det. Men det kan ikke være ubekendt for arbejdsministeren, at det konservative folkeparti er negativt indstillet over for bemyndigelseslovgivning – det er jo ikke første gang, vi har sagt det her fra folketingets talerstol – og det gør det altså ikke bedre, at man fra regeringens side bliver ved med at komme med så generelle lovforslag som det, der her er tale om.

Vi vil gerne være med til at løse disse problemer, men vi bryder os ikke om, at det skal være på en sådan måde, at vi egentlig ikke rigtig ved, hvad det er, vi giver ministeren bemyndigelse til. Ministeren kender vores synspunkter, og der er også mange andre ordførere, der i dag har givet udtryk for betænkelighed ved den meget vide bemyndigelse, der ligger i dette lovforslag.

Kurt Hansen (VS):

Jeg mener, at ministeren svarede klart angående § 49 c, at der skal tages de fornødne økonomiske hensyn til virksomhederne. Det var et klart svar. Så ved vi, hvad det drejer sig om. Jeg opfatter fortsat den formulering, der står der, som værende en indrømmelse til arbejdsgiverne. Nu er det direkte nedfældet i lovgivningen, at man, hvis man har økonomiske problemer, må fortsætte med at bruge stoffer og materialer af alle mulige slags, uanset om det har den ene eller den anden korttids- eller langtidsskadelige virkning.

Fru Inge Fischer Møller spurgte om noget interessant netop omkring kombinationsvirkninger og langtidsvirkninger, men arbejdsministeren var tavs som graven. Hvorfor, hr. arbejdsminister? Er det, fordi det alene omhandler nogle meget overfladiske undersøgelser af korttidsvirkningerne? Er det ikke det, der er realiteten i det? Det vil jeg godt have arbejdsministerens vurdering af.

Så stillede jeg nogle konkrete spørgsmål. Det ene var i hvert fald aldeles principielt, så det bør arbejdsministeren kunne svare på her under første behandling. Det drejer sig om følgende afsnit i bemærkningerne til lovforlaget:

»Samtidig må det dog sikres, at de fabrikkationshemmeligheder, som registeret indeholder, beskyttes effektivt over for uvedkommende.«

Er de lønarbejdere, der står og arbejder med de forskellige stoffer og materialer, uvedkommende i denne henseende? Det vil jeg gerne have et svar på.

Jeg spurgte endvidere, om arbejdstilsynet eller andre havde mulighed for at kontrollere de data, der var blevet indsamlet, for jeg nærer ikke nogen blind tiltro til, at de undersøgelser, man pålægger den enkelte producent at foretage, på nogen måde vil være acceptable set ud fra et arbejderbeskyttelses-synspunkt. Det er alene privatvirksomheder, der skal kontrollere og analysere egne produkter. Der vil jeg godt have en kommentar, om ministeren faktisk mener, at det er rimeligt. Vi har op igennem historien set, hvordan der er blevet lavet fup og svindel fra privatvirksomheders side med nogle totalt uvidenskabelige undersøgelser omkring indholdet af stoffer og materialer.

Ib Christensen (DR):

Jeg kan nu ikke være enig med ministerens udlægning, at EF-bindinger ikke har spillet nogen rolle ved udformningen af de meget brede bemyndigelser. Hvis man ser på § 49 a, er der i bemærkningerne klare henvisninger til EF-bindinger af forskellig art, så derfor vil jeg fastholde, at ud over det grundlæggende hensyn til et meget kompliceret område, om hvilket det er svært at lovgive i enkeltheder, spiller det andet hensyn også ind.

Arbejdsministeren (Auken):

Selvfølgelig vil jeg give fru Grethe Fenger Møller alle relevante oplysninger. Nummeret er 12 33 11, og man kan altid få nyttige oplysninger ved at ringe derned. Jeg er ikke altid enig, men jeg synes i hvert fald, man skal lytte til, hvilke synspunkter erhvervslivet har, inden man gør sig til dets talsmand eller -kvinde. Det var et venneråd.

Om ressourceproblemet var fru Grethe Fenger Møller og jeg faktisk enige, men så håber jeg ikke, vi er ved at blive uenige. Det er fantastisk vigtigt, at vi får en virkelig god koordination mellem arbejdsministeriet og miljøministeriet, så vi undgår overlappning. Jeg advarer bare folk mod at tro, at et så vigtigt område som stoffer og materialer kan klares uden ressourcer. Det er vigtigt for mig at sikre, at de ressourcer, vi sætter ind på dette område, bliver anvendt så effektivt som muligt.

Jeg kender det konservative folkepartis betænkeligheder ved arbejdsmiljølovens bemyndigelser, men jeg har til dato aldrig hørt om, hvordan man forestillede sig arbejdsmiljøloven, hvis ikke den var baseret på bemyndigelsesprincippet. Det var måske en interessant tanke at tænke igennem, før man kritiserer bemyndigelsesprincippet i arbejdsmiljøloven, som jo netop hviler på den garanti, der ligger i, at man inddrager arbejdsmarkedets parter så nøje, som tilfældet er, ved udformningen af reglerne.

Til hr. Kurt Hansen er det umuligt på forhånd at sige, hvem der er rette vedkommende i forhold til registeret. Formålet med hele lovgivningen er netop at sikre, at lønmodtagere, medlemmer af sikkerhedsorganisationer, medlemmer af de faglige organisationer, branchesikkerhedsråd osv., arbejdstilsynets

[Arbejdsministeren]

medarbejdere har et så fuldstændigt kendskab til de stoffer og materialer, man arbejder med, at man kan tilrettelægge en miljøindsats i forhold til en omfattende viden. Der er selvfølgelig ikke noget ønske om i denne forbindelse at begrænse gruppernes adgang til oplysninger, men der kan være helt specielle fabrikationshemmeligheder, som ikke nødvendigvis har nogen som helst miljømæssig interesse, som vi af hensyn til de pågældende fabrikanter efter dansk ret er nødt til at beskytte, ikke sådan at forstå at vi ikke kan få oplysningerne frem, men sådan at der er særlige sikkerhedsgarantier ved videregivelsen af disse oplysninger.

Det er mig stadig væk ufatteligt, hvorfor dette, at vi nu siger, at arbejdsgiverne skal vælge det mest ufarlige stof ved valget mellem forskellige stoffer og materialer, hvor man hidtil har haft et helt frit valg, skulle fremtræde som en voldsom imødekommelse af et arbejdsgiversynspunkt. Jeg tror, at hr. Jørgen Jensen har betydelig mere ret, når han understreger, at i disse principper og tankebaner ligger der en imødekommelse af lønmodtagersynspunkter. Hvis jeg kan bruge et ord, som ikke vækker god klang hos hr. Kurt Hansen, men hvis han kan tåle choket: fagbevægelsen; hos fagbevægelsen har der været et ønske om dette, og det har vel ikke mindst været faglige synspunkter, der har præget det.

Jeg har ikke sagt til hr. Ib Christensen, at vi ikke har samarbejde med andre EF-lande omkring arbejdsmiljøproblemer. Jeg tror endda, hr. Ib Christensen ville sige, at det, uanset om EF eksisterede eller ej, under alle omstændigheder ville være rimeligt, fornuftigt og nødvendigt at samarbejde med andre lande. Det gør vi på nordisk plan. Det er det, vi gør på EF-plan osv. Det har vi heller ikke skjult i bemærkningerne til lovforslaget, at det agter vi at fortsætte med; men det, jeg sagde, var, at grunden til, at man vælger bemyndigelsesformen her, er ikke hensynet til EF, men det er, fordi det er det princip, som hele loven er bygget op på.

Må jeg slutte mit indlæg med endnu en gang at sige tak til de mange ordførere, der har haft ordet, og tak for de mange positive tilkendegivelser, vi har fået.

(Kort bemærkning).

Kurt Hansen (VS):

Det er helt tydeligt, at arbejdsministeren ikke vil ud af busken, men det drejer sig om noget aldeles principielt. Der er ikke tale om noget, vi skal have afklaret i udvalgsarbejdet. Det er to forskellige principielle fremgangsmåder, man kan vælge mellem: enten er det lønarbejderne, der har indsigt med indholdet i stoffer og materialerne, som de arbejder med, eller også er det en lille gruppe teknokrater, som sidder og administrerer det for dem. Det er to principielt forskellige fremgangsmåder. Arbejdsministeren vil ikke svare på, hvad det er, der er tale om her.

Så vil jeg spørge på en anden måde: vil arbejdsministeren være åben for, at vi får præciseret i lovgivningen, at arbejderne har adgang til alle relevante oplysninger vedrørende indholdet i de stoffer og materialer, som der bliver arbejdet med?

Yderligere har jeg stillet et par spørgsmål: har arbejdstilsynet adgang til at kontrollere de data, der bliver indkodet i dette nye instrument, der skal bygges op? Det er meget vigtigt, at der er nogle kontrolmuligheder her, fordi det netop er private virksomheder, de private producenter, der skal forestå de analyser over deres egne produkter, som skal markedsføres. Det bad jeg også om en kommentar til. Mener ministeren virkelig, at det er en rigtig fremgangsmåde, at det er de private virksomheder, producenterne i dette tilfælde, der selv står for nogle aldeles overfladiske og uvidenskabelige analyser, som ikke dokumenterer noget som helst vedrørende de stoffer og materialer, som skal ud og sælges på verdensmarkedet?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmiljø [af Grethe Fenger Møller (KF) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 127. Fremsat 24/1 79).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg håber snart, der kommer en dag og en sag, hvor fru Grethe Fenger Møller og jeg kan blive enige. Jeg synes, den megen uenighed kan forstyrre ens trivsel og nattesøvn.

Men det kan jo knibe med den gode vilje og enigheden, når man ser det forslag, fru Grethe Fenger Møller her har fremsat på det konservative folkepartis vegne. For der er jo i realiteten tale om en almindelig forringelse af hele arbejdsmiljøloven.

Forslaget går ud på at udvide den adgang, der efter loven er til ved landbrugsarbejde at nedsætte hviletiden fra 11 timer til 8 timer 30 dage om året efter arbejdsgiverens valg. Man foreslår nu fra konservativ side, at denne regel skal gælde for hele lovens område. For enhver beskæftigelse, for samtlige arbejdere og funktionærer og tjenestemænd i det danske samfund, skal arbejdsgiveren nu have denne udvidede regel. Det vil sige, at man ikke alene forringer forholdene for dem, der nu kommer ind under arbejdsmiljøloven – jeg tænker her f. eks. på statens ansatte, for handels- og kontorområdet – men man forringer oven i købet hviletidsbestemmelserne for industriens arbejdere og funktionærer, som har haft disse regler – 11 timers reglen – lige siden lov om almindelig arbejderbeskyttelse blev gennemført i 1954. Man forringer også forholdene for alle kommunale tjenestemænd, som har haft 11 timers reglen siden 1965. Det vil man gennemføre, fordi vi i øjeblikket har haft visse vanskeligheder med hensyn til indkøringen af arbejdsmiljølovens bestemmelser inden for den offentlige sektor.

Man kan jo retfærdigvis godt sige, at vi har nogle problemer, som delvis er selvforskyldte, ikke på grund af arbejdsmiljøloven, men fordi det offentlige som arbejdsgiver og lønmodtagerne inden for den offentlige sek-

tor ikke i tide gik i gang med de forhandlinger vedrørende udformning af særregler på enkelte områder, der var nødvendige, når arbejdsmiljølovens hviletidsbestemmelser og fridøgnbestemmelser også kom til at omfatte ansættelse i den offentlige sektor. Vi er kommet for sent i gang med disse ting. Fra arbejdstilsynets side har man gentagne gange opfordret både arbejdsgiver- og lønmodtagerrepræsentanterne til at fremskynde dette arbejde. Men desværre er det altså ikke sket, med det resultat at vi på nuværende tidspunkt først er ved at komme igennem udarbejdelsen af de nødvendige særregler på dette område, som arbejdsmiljøloven lægger op til, og vi har i den mellemliggende periode været nødt til tidsbestemte dispensationer fra arbejdsmiljølovens hviletidsregler.

Jeg håber, at dette regelarbejde bliver afsluttet hurtigt. Jeg ved, at der hos lønmodtagernes organisationer og hos det offentlige som arbejdsgiver er en positiv vilje til at nå et fælles resultat. Vi lægger i det hele taget vægt på i arbejdsmiljøloven at inddrage arbejdsmarkedets parter direkte i udformningen af reglerne. Vi kan ikke acceptere det konservative folkepartis ensidige tankegang i retning af, at hvis der er et problem, skal man bare forringe forholdene for de ansatte og give arbejdsgiverne nogle bedre muligheder for at kræve nedsat hviletid i op til 30 dage om året. Det er 3 gange om måneden, at man kan gøre dette fra arbejdsgivers side, eller hver eneste dag i en måned eller måske i 5 uger, når man tager hviledøgnene med ind i betragtningen, uden at det ville stride mod loven. Det er jo ganske hårdt, når man tænker på, at hviletiden jo ikke alene omfatter den periode, hvor man kan hvile sig, men også omfatter transporten til og fra arbejdsstedet. Der er altså tale om en omfattende forringelse af de regler, der gælder vedrørende hviletid, ikke alene for de nye grupper inden for arbejdsmiljøloven, men også for de områder, hvor disse regler har været gældende i 20 år, og det uden at man overhovedet har forhandlet med eller haft mulighed for at forhandle med organisationerne. Det er alene arbejdsgiveren, der får ret til at forringe hviletidsbestemmelserne.

Jeg vil gerne sige, hvordan regeringen anskuer disse problemer: helt stik modsat det konservative folkeparti. Vi mener, arbejdsmiljøloven er god nok. Vi mener, det er en